

Prosinec 2021

METODICKÉ LISTY

Samostatná příloha časopisu Sokol

JAK NA SOKOLSKÉ SPOLEČENSKÉ AKCE

Kateřina Pohlová – Vzdělavatelský odbor ČOS

Z OBSAHU

Úvod • Datum a čas • Prostory • Kapela a moderátor • Vstupenky • Plakáty • Ohlášení akce • Autorská práva OSA • Autorská práva DILIA • Doprovodný program – tombola • Požární hlídka • Živnostenské oprávnění a prodej alkoholu • Po akci • Rady a tipy k organizování šibřinek • Šibřinky • Co jsou to kryšpány? • Závěr

Úvod

Blíží se zas období plesů a šibřinek, a tak jsme se rozhodli v Metodických listech sepsat důležité věci, které by vás při organizování neměly minout. Upozorňuji, že některé zvláště důležité informace vycházejí ze současné legislativy, která se může měnit.

Kulturní a společenské akce byste měli plánovat v dostatečném předstihu. Pokud už se rozhodnete v sokolovně nebo pronajatém sále uspořádat ples, akademii, výroční slavnost, karneval, šibřinky, kryšpány, kabaret, divadelní představení, koncert atd., položte si nejdříve několik otázek. Důležité je vědět, co od takové akce očekáváte a pro koho je určena. Ta první otázka je hlavně proto, abyste se i vy, organizátoři, shodli na tom, co a proč pořádáte, vyhnete se tak organizačním ruchům. Vědět, pro koho je akce určena, je dobré hlavně z toho důvodu, že při sestavování programu a času budete z této důležité skutečnosti vycházet. Například některé jednoty dělají dvoje šibřinky – zvláště pro děti a zvláště pro dospělé. Pakliže máte akci pro všechny, nezapomeňte, že např. v tombole by neměly být výhry, jako jsou alkohol a cigarety. Kromě věku si můžete určit, zda je připravované setkání pouze pro členy Sokola, nebo pro širokou veřejnost.

Datum a čas

Nejlepší čas pro ples a šibřinky je doba konání plesů – cca od prosince do března. Divadelní představení a koncerty se hodí pořádat kdykoli v průběhu roku vyjma prázdnin. Zjistěte si dopředu, zda děti ve škole nemají zrovna prázdniny.

Ve větších městech a oblastech, kde vedle sebe funguje několik činných jednot, se vždy podívejte, zda ve vámi vybraný termín nedělá podobnou akci i sousední jednota. Pokud se náhodou stane, že ani jeden z vás nechce ze svého termínu ustoupit, zkuste se domluvit na společné akci.

Čas začátku si zvolte podle toho, děláte-li akci ve všední den, nebo o víkendu, a také podle předpokládaného věku účastníků.

Prostory

Nemáte-li sokolovnu nebo jsou-li vaše tělocvičny malé, a proto pořádate společenské setkání jinde, rezervujte si prostory včas. Pořádáte-li setkání v sokolovně, podívejte se, zda právě ve vámi vybraný termín není sokolovna rezervována pro nějakou důležitou akci (např. závody, školení, víkendové kurzy atp.). Dbejte i na podlahy, abyste je během plesu neponičili. Například vystoupení tanečníků stepu by mohlo povrch poškodit. Některé podlahy není dobré před plesem leštit, dost to potom při tanci klouže. A pokud už takovou podlahu máte (ať už kluzkou, nebo náchylnou na černé skvrny) a nechcete platit za její pokrytí, upozorněte na to v pozvánce návštěvníky a doporučte jim vhodnou obuv.

Kapela a moderátor

U divadelního vystoupení ani u akademie ji potřebovat nebudete, ale plesy a šibřinky by bez živé hudby nebyly tím pravým. Před výběrem kapely si opět položte otázku, jak si svou akci představujete. Zda chcete, aby návštěvníci tančili klasické tance, nebo to má být spíš „vesnická zábava“ s repertoárem největších hitů od 70. let do současnosti. Ať už jste si kapelu našli sami, nebo vám ji někdo doporučil, určitě si poslechněte dopředu, co hrají. Úplně nejlepší je, když se s kapelníkem sejdete a sdělíte mu své požadavky. Vybírejte včas, kapela sehnaná na poslední chvíli je jako sázka do loterie. A když už se domluvíte na playlistu, nezapomeňte ani na technické požadavky. Kolem půlnoci většinou kapely končí, pokud se nedomluvíte

Jak na sokolské společenské akce

jinak. Buďte tedy připraveni s pouštěním další hudby. Nejlepší je někoho pověřit jako dýdžeje. Nezapomeňte také s občerstvením pro hudebníky. A pozvěte si je několik hodin před zahájením akce, aby se stihla udělat zvuková zkouška. Pokud máte během programu vystoupení na hudbu, která se pouští přes aparaturu kapely, určitě si to také předem vyzkoušejte.

Moderátor je na kulturních akcích velice důležitá osoba. V členských řadách určitě někoho šikovného máte, a pokud ne, doporučuji někoho osvědčeného poprosit nebo mu i zaplatit.

Vstupenky

Jedním z nejtěžších úkolů plánování jakékoli akce je stanovení vstupného tak, aby jeho výše neodradila návštěvníky a zároveň pokryla náklady. Sepište si důkladně, co všechno vás daná akce bude stát, a nezapomeňte zahrnout ani náklady na energie, poplatky, odvody, daně, výzdobu, materiál atp. a podle odhadovaných účastníků propočítejte cenu vstupenky. Je lepší počítat s menší návštěvností. Je-li akce pro rodiče a děti, můžete prodávat vstupenky různé cenové skupiny, stejně tak pokud se například rozhodnete cenově zvýhodnit členy Sokola. Organizátorům a lidem, kteří vám s akcí pomáhají, dejte vstupenky zdarma. Sponzorům zašlete lístky i s pozvánkou. Máte-li s městem nebo obcí dobrou spolupráci, zašlete starostům a jiným osobám, s nimiž spolupracujete, pozvánku i s lístky. Ty by měly být vždy alespoň dva. I když starosta města nepřijde, už vaše pozvání může potěšit a on třeba bude příště na úřadě hájit vaše zájmy.

Plakáty

Máte už všechny důležité informace – co, kde, kdy, v kolik, za kolik a kdo bude hrát k tanci. Tak už můžete vyrobit plakát a pozvánky. Jelikož se jedná o sokolskou akci, je žádoucí, abyste používali jednotný vizuální styl a písma Tyrš a Fügner. Nemáte-li v jednotě grafika, zkuste použít společnou sokolskou Canvu – program na výrobu plakátu, vstupenek, pozvánek a dalších materiálů, které k akci potřebujete. Grafický manuál a návod, jak se s Canvou pracuje, naleznete na webových stránkách Sokola: <https://prosokoly.sokol.eu/graficky-manual>

Plakáty a letáčky vyrobte dostatečně včas a umístěte je na všechny možné plochy – nástěnky, weby, facebooky, poproste místní úřad, aby vám je také zveřejnil. Máte-li sponzory, rádi vám dají materiály do svých obchodů či jiných veřejných míst. Nezapomeňte dát informaci do místního tisku. Na plakátu by neměl chybět znak Sokola a loga sponzorů. Pokud vás v akci

podporuje město nebo úřad, přidejte také jejich znak. Vždy vypadá pěkně, když máte vzhledově sladěné plakáty, pozvánky a vstupenky – a nejlépe i s výzdobou a tématem akce. Nezapomeňte na plakátu zmínit, kdo bude hrát k tanci a poslechu, kde a za kolik koupit vstupenky či další důležité informace (zda je potřebná maska, kostým, dress code – je-li vyžadován atp.).

Máte-li stanovené všechny náležitosti, můžete se pustit ke studování a vyplňování formulářů

Ohlášení akce

Ohlášení akce na příslušném úřadě je nutné hlavně ze dvou důvodů:

- rušení nočního klidu
- odvedení poplatku ze vstupného

Pokud organizátor akce počítá s dobou trvání i do pozdějších nočních hodin (dobou nočního klidu se rozumí doba od 22. do 6. hodiny), je třeba akci předem ohlásit a získat povolení. Rušení nočního klidu může být jinak řešeno jako přestupek s pokutou.

Dle § 6 zákona č. 565/1990 Sb. o místních poplatcích se poplatek vybírá ze vstupného na kulturní, sportovní, prodejní nebo reklamní akce, sníženého o daň z přidané hodnoty, je-li v ceně vstupného obsažena. Vstupným se pro účely tohoto zákona rozumí peněžitá částka, kterou účastník akce zaplatí za to, že se jí může zúčastnit. Z akcí, jejichž celý výtěžek je odveden na charitativní a veřejně prospěšné účely, se poplatek neplatí.

Sazba poplatku ze vstupného činí nejvýše 20 % z úhrnné částky vybraného vstupného. Konečná částka záleží na dohodě nebo podmínkách stanovených danou obcí. Větší města mají informace o poplatku ze vstupného často na svých webech, kde mohou být přiloženy i formuláře k vyplnění. Jsou města, která poplatek od některých organizací včetně sokolských jednot nevybírají.

Pořadatel akce je povinen ohlásit správci poplatku pořádání a druh akce nejpozději 7 dnů před konáním akce. Při plnění ohlašovací povinnosti pořadatel sdělí příjmení, jméno a adresu trvalého pobytu (jde-li o fyzickou osobu) nebo název, sídlo a IČ (jde-li o právnickou osobu). Dále sdělí datum, hodinu a místo konání akce, kapacitu místa pro pořádání akce (počet předpokládaných návštěvníků), ceny vstupenek a účel využití výtěžku.

Autorská práva OSA

Smlouvu s OSA (Ochranným svazem autorským pro práva k dílům hudebním) uzavírá za celé sportovní prostředí Český olympijský výbor. Platnost smluv se vztahuje i na ústředí, župy a tělocvičné jednoty ČOS. Smlouvy je možné si přečíst na sokolském webu: <https://prosokoly.sokol.eu/osa-intergram>

Podle článku 2, Předmět smlouvy, neplatí tato uzavřená smlouva na užití hudby na kulturních akcích, jakými jsou koncerty, plesy, šibřinky, estrády, taneční zábavy atp.

Proto je nezbytné konání akce předem ohlásit Ochrannému svazu autorskému (OSA). K ohlášení akce stačí vyplnit online formulář na stránkách OSA:

<https://forms.osa.cz/forms/LicencniSmlouvaZiveVerejneHudebniProdukce.aspx?src=shop>

K vyplnění formuláře budete potřebovat seznam užitých skladeb (playlist) – s uvedením jmen autorů a názvů skladeb. Proto je dobré domluvit si kapelu (živou hudbu) dostatečně včas. Zmiňovaný seznam chtějte od kapely. Ohlašovací povinnost platí, i pokud bude hudba reprodukována. Pokud budete mít na akci či plese kapelu, která bude hrát pouze vlastní tvorbu, i přesto je třeba akci na OSA nahlásit včetně uvedení seznamu děl s jejich autory. Při plánování nákladů je třeba počítat s výdajem na poplatek pro OSA.

Po obdržení vyplněného formuláře vám OSA vystaví licenční smlouvu.

Autorská práva DILIA

DILIA – divadelní, literární, audiovizuální agentura je spolek autorů a dalších nositelů autorských práv. Hlavním předmětem její činnosti je zajišťování ochrany autorských práv.

Pokud v jednotě plánujete uspořádat divadelní představení, platíte poplatky DILII. Máte-li vlastní sokolský ochotnický soubor a sokolovna je jeho domovskou scénou, vyplňuje hlášení tržeb buď jednota, nebo soubor.

Je-li ale jednota nebo župa pořadatelem hostujícího představení, vyplňuje hlášení pořadatel. Budete potřebovat tyto informace: údaje o pořadateli, autora, název díla, hrající soubor, kapacitu sálu, počet prodaných vstupenek a hrubou tržbu. Hrubými tržbami se rozumí úhrn tržeb za prodané vstupenky včetně předplatného před odečtením jakýchkoli položek, včetně daňových. Pozor – hlásí se i taková představení, kde nebylo vybíráno vstupné vůbec, protože i z takto odehraných představení musíte zaplatit

autorský honorář – není-li uveden ve smlouvě minimální paušál za představení, určuje se honorář z dlouhodobého průměru dříve nahlášených tržeb. Hlášení zašlete nejpozději do 10. dne následujícího kalendářního měsíce – faxem, poštou nebo e-mailem. Formuláře najdete na stránkách DILIE: www.dilia.cz

Doprovodný program – tombola

Pravidla pro pořádání tomboly se řídí Zákonem o hazardních hrách č. 186/2016 Sb.

Tombola je hazardní hra, u níž se výhry rozdělují na základě slosování, do kterého se zahrnou pouze prodané sázkové tikety (dále jen lístky), ty lze prodávat a výhry vydávat pouze v den a na místě slosování.

Níže psané řádky platí jen pro tomboly s herní jistinou do 100 000 Kč. Při herní jistině nad 100 000 Kč platí zcela jiná a přísnější pravidla týkající se ohlašování, organizace i průběhu losování tomboly. Nepředpokládáme ale, že by někdo ze sokolských pořadatelů měl herní jistinu nad 100 000 Kč.

Herní jistinou je součin počtu prodaných sázkových tiketů a výše vkladu za jeden sázkový tiket. Pokud tedy chcete prodávat 500 lístků po 50 Kč, herní jistinou je 25 000 Kč.

Pořadatelem tomboly může být pouze právnická osoba se sídlem v ČR nebo v EU. Tombola se nikam neohlašuje a nemusí být vypracován herní plán tomboly ani zajištěn notářský dozor při losování. Lístky do tomboly lze prodávat pouze v den a na místě losování tomboly. Výhry se pak mohou vydávat pouze ve stejný den a na stejném místě, ve kterém se tombola losovala. Výhry jsou pro výherce osvobozeny od daně z příjmu.

Tomboly se může zúčastnit i osoba mladší 18 let. Nežádoucí ale je, aby vyhrála alkohol či tabákové výrobky, cigarety apod. Pokud tombola tyto výhry obsahuje, doporučujeme, aby se jí osoby mladší 18 let neúčastnily. Předmětem výhry v tombole by měly být věcné (hmotné) ceny nebo různé poukázky na zboží či služby. Výhrou v tombole by naopak neměly být peníze, ceniny, cenné papíry a jiné investiční nástroje. Úhrnná cena výher v tombole by neměla být nižší než 40 % a vyšší než 80 % herní jistiny. Pro výhry využijte kreativity svých členů. Mnoho lidí dnes vyrábí spoustu pěkných věcí, za které by se žádná tombola nestyděla. Oslovte i místní podnikatele a sponzory. Mnohý určitě rád do sokolské tomboly trochou přispěje. Pro obveselení využijte i „nechtěné dárky“. Já jsem takhle jednou vyhrála obřího plyšového dinosaura, kterého jsem naštěstí nakonec

Jak na sokolské společenské akce

vyměnila za sklenku vína. První ceny by měly naopak motivovat. Po pěkných dárkových předmětech se můžete podívat i na sokolský e-shop.

Podle Zákona o dani z hazardních her dle § 3 odst. 3 zákona č. 187/2016 Sb. je základem daně částka, o kterou úhrn přijatých vkladů převyšuje úhrn vyplacených výher a úhrn vrácených vkladů. Hodnota nepeněžních výher se určuje podle zákona upravujícího oceňování majetku. Pokud je celková hodnota výher v tombole vyšší než vybraná částka za prodané lístky v tombole, pak je výše daně nula Kč a daňové přiznání se nepodává.

Pokud by ale nastala situace, že by celková částka za prodané lístky do tomboly převýšila hodnotu všech výher v tombole, pak je třeba výsledný čistý výnos (po odečtení hodnoty výher) zdanit. Sazba daně z výnosu z tomboly činí 23 %. Daň se vypočte jako součin základu daně zaokrouhleného na stokoruny nahoru a sazby 23 %. Daňové přiznání se vyplňuje elektronicky na stránce: https://adisepo.mfcr.cz/adistc/adis/idpr_epo/epo2/uvod/vstup_expert.faces

Najděte na stránce cca uprostřed Přiznání k dani z hazardních her – od 2. čtvrtletí roku 2019. Dílčí daň z tomboly je řešena v příloze G a následně v řádku 700 přiznání. Vyplněný formulář je pak možné podat elektronicky prostřednictvím datové zprávy nebo poštou či osobně k místně příslušnému finančnímu úřadu, a to do dvacátého dne prvního měsíce následujícího čtvrtletí (příklad: pokud je tombola pořádána v době od 1. 1. 2022 do 31. 3. 2022, pak je třeba daňové přiznání podat do 20. 4. 2022). K datu podání přiznání je třeba zaplatit i vypočtenou daň na účet příslušného finančního úřadu.

A zajímavost na závěr, věděli jste, že název tombola je z italského tombolare, podle toho, že se čísla při slosování převalují?

Požární hlídka

Na akci s vyšším počtem účastníků, na kterou se vztahuje bezpečnost dle zákona 133/1985 Sb. a které se zúčastňuje větší počet osob, musí být zajištěn požární dohled. V zásadě jde o akce konané v prostorách určených dle stavební dokumentace pro 200 a více osob, kde se nařizuje organizátorům mít na své akci požární hlídku (dozor).

Ale pozor! Na přesná pravidla dodržování požárních hlídek se vztahují krajská nařízení a vyhlášky obcí. Sledujte je. Požární hlídku zajišťují hasiči, i ti dobrovolní. Požární hlídka není organizátor akce a nemůže být nucena k zajištění pořádku nebo dalších povinností organizátora, pokud předem s hlídkou nebylo domluveno jinak. Požární hlídka je minimálně dvoučlenná, a pokud se nedomluvíte jinak, musíte ji zaplatit.

V průběhu akce jsou organizátoři povinni zabezpečit především dostatek trvale volných a otevřených únikových východů, dbát na jejich označení, mít dostatek hasebních prostředků. V žádném případě nesmí být počet účastníků akce větší, než je kapacita sálu uvedená v projektové dokumentaci. Organizátor je také povinen nezahajovat akci při zjištění nedostatků v dodržování podmínek požární bezpečnosti, které nelze odstranit před jejím zahájením.

Pozor je rovněž třeba dát na výzdobu sálu, zejména na hořlavé materiály zavěšené pod stropem. Takové materiály mohou v případě zapálení odkapávat nebo přímo hořící odpadávat na unikající osoby. Pokud se tedy ples koná v prostoru určenému ke shromažďování osob, pak nad místy, kudy unikají osoby, a v celém podhledu a prostoru pod stropem shromažďovacího prostoru nesmějí být použity hořlavé látky.

Povinností organizátora je rovněž akci přerušit nebo i ukončit při bezprostředním nebezpečí vzniku požáru a zejména v případě, že je znemožněn únik nebo evakuace osob. Mějte zřetelně vyznačena místa se zákazem kouření nebo kuřáckými koutky, umístěním hasicích přístrojů apod.

Kvůli bezpečnosti, ale i z jiných důvodů je dobré, když se několik z vás pořadatelů označí (třeba páskou kolem lokte).

Živnostenské oprávnění a prodej alkoholu

Pokud jednota nemá v sokolovně občerstvovací zařízení a nechce si na akci najmout catering, může si prodej pití a jídla za splnění zákonných podmínek řešit vlastní silou.

Pokud spolek organizuje výdělečné činnosti jen příležitostně a nejedná se o souvislou podnikatelskou činnost a výše hotovostních příjmů z této příležitostné činnosti nepřesáhne buď 300 000 Kč za rok, nebo 5 % z celkových příjmů, pak spolek nepodléhá povinnosti zřídit si na tuto činnost živnostenské oprávnění.

Prodej alkoholu včetně lihovin je umožněn ustanovením § 14 zák. č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek. Kromě zákonů sledujte i obecní vyhlášky o prodeji alkoholu na veřejných akcích. Obec může obecně závaznou vyhláškou zakázat kouření a zakázat používání elektronických cigaret na veřejném prostranství, které se nachází v blízkosti školy, školského zařízení nebo jiného prostoru vyhrazeného pro aktivity osob mladších 18 let. Dále může zakázat konzumaci alkoholických nápojů na veřejně přístupném místě nebo veřejnosti přístupné akci, pokud je toto místo nebo akce přístupná osobám mladším 18 let, a omezit nebo

Jak na sokolské společenské akce

zakázat v určitých dnech nebo hodinách nebo na určitém místě prodej, podávání a konzumaci alkoholických nápojů v případě konání kulturní, sportovní nebo jiné společenské akce přístupné veřejnosti.

Zjistí-li prodejce, který prodává alkoholické nápoje, že se v tomto prostoru zdržuje osoba mladší 18 let, která je zjevně pod vlivem alkoholu, je povinen tuto osobu vyzvat k opuštění tohoto prostoru. Tato osoba je povinna výzvy uposlechnout. Prodejce je dále povinen vyvěsit viditelný text zákazu prodeje tohoto zboží osobám mladším 18 let. Text zákazu prodeje musí být pořízen v českém jazyce černými tiskacími písmeny na bílém podkladě o velikosti písmen nejméně 2 cm.

Budou-li na akci prodávány i lihoviny (tj. alkohol mimo pivo a víno), je prodávající povinen tuto skutečnost písemně oznámit správci spotřební daně (příslušný celní úřad), a to nejpozději 5 pracovních dní před zahájením prodeje, tuto oznamovací povinnost má osoba lihoviny prodávající, což nemusí být nutně osoba totožná s pořadatelem dané akce. Je jedno, zda je lihovina rozlévaná, či se prodává v lahvích. Formulář lze vyplnit i online na této adrese: <https://www.celnisprava.cz/cz/form/Stranky/default.aspx>.

V případě odeslání žádosti poštou je třeba žádost odeslat doporučeně alespoň deset pracovních dnů předem. Oznámení musí vedle náležitostí stanovených daňovým řádem obsahovat tyto údaje: daňové identifikační číslo osoby, druh a množství lihoviny nabízené k prodeji, místo prodeje, druh a popis akce, datum zahájení a ukončení prodeje. Dále je třeba dodržovat podmínky dané zákonem č. 307/2013 Sb., o povinném značení lihu, pro konečného prodejce lihu, tedy zejména prodávat pouze označený líh (s kolkem) a ten od dodavatelů kupovat jen ve spotřebitelských baleních (nádobu nebo obal o objemu do 1 litru nebo nad 1 litr a současně do 3 litrů, pokud se jedná o obal ze skla).

Podle zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, dodržujte, aby osoby, které prodávají jídlo nebo s ním jinak manipulují, měly zdravotní (potravinářský) průkaz.

Po akci

Po každé akci, na které se podílí více lidí, je dobré, když si na sebe najdete čas a sejdete se. Bavte se o tom, co by příště mohlo fungovat lépe, kde co zlepšit atp. Chvalte a děkujte. V Sokole pomáhá mnoho dobrovolníků. Máte-li možnost je odměnit, třeba zbylými dary od sponzorů, udělejte to.

Rady a tipy k organizování šibřinek

Pro šibřinky je příznačný ráz (téma, motiv). Například: pohádka, kontinenty, cirkus, 60. léta, hrad, motiv filmu, z říše zvířat a spousta dalších možností, fantazii se meze nekladou. Až si ráz vyberete, měl by se objevit na pozvánce, plakátu, letáčku a celkově se prolínat celým programem, výzdobou a především v maskách a oblečení návštěvníků. Proto je nezbytně nutné o zvoleném rázu informovat dostatečně dopředu, aby si účastníci mohli masky vyrobit. Nemáte-li v jednotě dost šikovných rukou na výzdobu budovy, zkuste oslovit ke spolupráci školy a umělecké školy. Ve starých výtiscích časopisu Sokol se tiskly inzeráty s nabídkami výměny, poptávky nebo darování šibřinkových výzdob. Povedla-li se vám obzvláště výzdoba sokolovny, zkuste to nabídnout napřesrok jiné jednotě.

Šibřinky

Myšlenku na uspořádání velkého maškarního plesu Jindřich Fügner pojal po obrovském úspěchu předchozích společenských akcí – tanečních zábav, plesů a různých společenských setkání. Podle Památníku Sokola Pražského z roku 1882 bylo Fügnerovým přáním, aby „členové Sokola i mimo cvičiště se scházeli, blíže se poznali a takto přátelským svazkem k sobě přilnuli“. A jelikož Fügner chtěl, aby Sokol vystoupil s něčím novým a nezvyklým, zvolil pro ples, na radu Miroslava Tyrše, za název polozapomenuté slovo šibřinky, které Tyrš našel v Jungmannově slovníku s významem „frašky, šašky, žerty“.

Slovo šibřiti – žertovat, veselit se – patrně pochází z německého Schabernack s významem žert, posměšný kousek. Slovo podobné „šibřinkám“ použil již J. A. Komenský ve svém Labyrintu světa, ale tam mělo význam jako podvod, šizení. Některé historické prameny uvádějí, že rakousko-uherské úřady nepovolily Sokolu Pražskému konání sokolského plesu, a tak se novým názvem vlastně úřední zákaz obešel, když se pro plesání a veselení ke konci masopustu použilo označení šibřinky, jehož obsah úřady neznaly.

Ať už to bylo jakkoli, sokolské šibřinky slavily úspěch – již od prvního konání v Sokole Pražském se těšily značnému zájmu a pro české vlastence byly tyto rozverně maškarní plesy velkou společenskou událostí. Šibřinky se rychle staly nedílnou součástí pražského společenského dění a postupně je začaly pořádat další jednoty. „Tyto české maškarní plesy sokolské měly od svého počátku nesmírnou, přímo kouzelnou přitažlivost. I jinak už bylo tehdy plesů dost, ale pověst o veselém rejji šibřinkovém brzy tak se rozšířila, že kdekdo chtěl jich být účasten,“ napsal ve svých vzpomínkách spisovatel Ignát Herrmann s tím, že na pražské šibřinky jezdili ve velkém počtu i venkovští zámožní statká-

ři, lesníci, úředníci z panství a továrníci se svými manželkami a dcerami.

Pozvánka na první šibřinky

Co jsou to kryšpány?

Jednalo se o večírky cvičitelů v adventním čase. Zakladatelem byl Miroslav Tyrš, který cítil bratrství v Sokole tak silně, že nechtěl, aby žádný z cvičitelů zůstal na vánoční svátky sám. O prvních kryšpánech si proto z jeho podnětu pražští svobodní cvičitelé pořídili společně štědrovečerní večeři a koupili si stromeček. Od vánočního stromečku, Christbaumu, také svátek dostal své jméno, kryšpán. Původně se slavil přímo na Štědrý den. Když se však zvyk rozšířil také do jiných jednot, začali neúčasti na veselicích litovat i cvičitelé, kteří rodiny měli. A tak se svátek přesunul na jiný den. Byla to výsostná záležitost cvičitelů, i když někdy se zvali i čestní hosté, např. bývalí cvičitelé či zasloužilí členové Sokola. Součástí oslav byly různé programy a besídky. Ještě později začali dospělí sokolové tyto oslavy s programem pořádat i pro žactvo a dorost, kde jim předávali drobné vánoční dárky. V některých jednotách se tento zvyk i s názvem uchoval dodnes a je obdobou mikulášských besídek.

Závěr

Autorka výše psaného textu se přiznává, že kulturní akci typu šibřinek v jednotě nikdy nepořádala, organizuje spíše outdoorové závody a především zimní zážitkové kurzy, v Tyršově domě v Praze pak Památný den sokolstva a Noc sokoloven. Proto bych chtěla velice poděkovat všem sokolkám a sokolům, kteří mi dali podněty na okruhy témat, kterými se výše zabývám, především Anně Jagošové, Pavlíně Špatenkové, Heleně Rezkové (autorka současných fotografií), Jaroslavu Ševčíkovi a kolegovi Martinu Tilšarovi za konzultaci a text o kryšpánech.

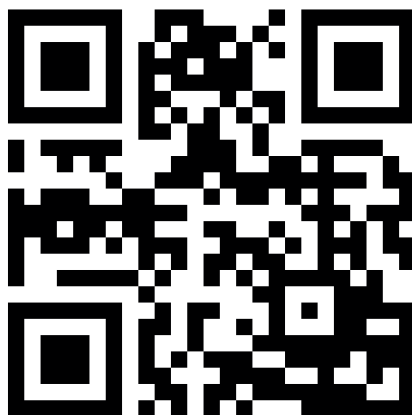
Formulář OSA pro ohlášení akce

Formulář pro ohlášení prodeje lihovin

Grafický manuál pro sokoly

Odkaz na stránky Dilia

Vedeme energii těm, kteří ji násobí

Časopis SOKOL – Metodické listy – samostatná speciální příloha časopisu SOKOL, vydává Česká obec sokolská | Adresa redakce: ČOS, Újezd 450/40, 118 01 Praha 1 | Odpovědný redaktor: Martin Chlumský | Tisk: VH Print | Informace o časopisu podává a objednávky vyřizuje redakce. Nevyžádané rukopisy a fotografie se nevracejí. Za věcný obsah článků odpovídají autoři. Redakce si vyhrazuje právo příspěvky upravovat, krátit nebo komentovat | MK ČR E 17339, ISSN 0489-6718